

Гісторія
ВОЖАТИЙ

5 березень
1935 р.

В-во ЦК КПСРУ „Комуніст”

РОЗВИВАТИ *здіяльності* творчі ДІТЕЙ

Харківський палац, що його за ініціативою **П. П. Постишева** буде увесь харківський пролетаріат, буде дійсно велетнем позашкільної роботи, де діти задовольнятимуть свої здорові інтереси в різних галузях науки, техніки і мистецтва. 130 кімнат буде в палаці піонерів. Там будуть 7 основних відділів: технічний, художній, фізкультурний, оборонний, бібліотека з клубом юних дослідників Арктики, відділ жовтенят, медично-профілактичний і т. ін.

Я хочу розповісти про деякі моменти структури і перших кроків педагогічної роботи відділу художнього виховання.

Коли ми підходили до планування роботи відділу художнього виховання, ми мали на увазі охопити дітей усіма видами мистецтва, дати можливість удосконалитися талановитим дітям і створити масовий рух піонерів і школярів за опанування мистецтва.

Відділ художнього виховання складається з 5 основних секторів.

Музичний сектор має велику музичну студію з класами: фортепіано, віолончелі, скрипки, духових і народних інструментів, 5 оркестрів — симфонічний оркестр у повному складі, під керівництвом проф. Розенштейна, оркестр духових інструментів і народних інструментів. Маємо на увазі організувати

оркестр баяністів і шумовий оркестр жовтенят. Щоб дати можливість учитися дітям, які поза студіями і не в оркестрах, але хочуть навчитися грати на одному з народних інструментів (гитара, домра, балалайка), — у нас буде організована масово-музична школа, де за 8-10 уроків піонер навчиться елементам гри на певному інструменті і матиме змогу далі удосконалюватись.

По лінії вокалу ми матимемо 3 хори — зразковий, масовий і хор жовтенят.

Теасектор складається з драматичної майстерні, бригади малих форм, лялькового самодіяльного театру, балетної школи з групами класичного балету і художнього руху тощо. Тут же є професійна ляльковий театр і центральна дитяча міська каса, завдання якої — обслуговувати дітей м. Харкова.

Сектор образотворчого мистецтва — з студією (дитяча художня школа) і масовими художніми гуртками (карикатуристів, вирізальний, плакатно-декоративний і т. д.).

Сектор ігор і розваг розмістився в 10 гарних кімнатах; завдання його — організувати дозвілля дітей. Тут є кімната світових ефектів, кімната відпочинку, настільних ігор. При чому, ми організували при цьому секторі ігротеку, тобто

видачу ігор додому. Ми будемо видавати ігри піонерським загонам, ланкам, житлокоопівським дитячим кімнатам і кожному піонеріві зокрема.

Це основне, з чого складатиметься художня робота нашого палацу.

Ми маємо на увазі додержуватися в своїй роботі таких принципів. Насамперед усі наші гуртки повинні бути зразковими. У нас у палаці будуть учитися, як поставити аналогічну роботу в школі, в піонерському загоні. Тим більше, що ми матимемо в палаці все те, що може бути в піонерських загонах. Наш палац зможе одночасно вмістити 2.500 ребят, а в Харкові їх понад 100 тис. От-

же, зрозуміло, що всіх ми не охопимо. Тому наше завдання — сприяти поліпшенню художньо-масової роботи в піонерських загонах і школах, показувати зразки і керувати цією роботою.

Подруге, у нас є художня студія, балетна школа і дитяча школа образотворчих мистецтв, себто три напівпрофесіонального типу дитячі художні школи. Вони в системі одного відділу займають невелике місце, бо це 3 одиниці з 27. Ми вважаємо, що робимо непогано, коли в системі масової самодіяльної художньої роботи віддаємо увагу і художній освіті дітей, тим більше, що порядком лише самодіяльності майбутнього майстра не виховаєш. Працювати

Коллективно читають книжку (Полтава, палац піонерів та жовтентя).

серйозно з такими талантами треба змалку. Треба, щоб ці діти мали змогу вчитися серйозно протягом певного часу, з тим, щоб мати можливість по закінченні нашої студії йти далі, коли він захоче, і вдосконалювати свої знання в технікумі, в консерваторії, в інституті тощо. Крім того, такого типу студії, як наші дуже позитивно впливають на інші музичні балетні дитячі школи, що є в Харкові, — особливо в справі виховної роботи серед дітей.

Більшовицька пильність, ідеологічна витриманість наших матеріалів повинні піднести на вищий рівень художню роботу з дітьми.

Хочу розказати про окремі деталі перших кроків нашої роботи.

Нам треба було об'єднати навколо себе мистецькі сили. Ми написали статті в місцеву пресу, розказали, як ми маємо будувати роботу відділу художнього виховання, а також надіслали листи до всіх театрів і просили висловитись, чи правильно ми намітили роботу нашого відділу. Першим відгукнувся харківський театр російської драми. Вони цілим колективом обговорили наш проект, внесли корективи, і, крім цього, виділили дитяче бюро по зв'язку з палацом, що й досі працює з нами. Після цього театр російської драми написав лист до всіх майстрів мистецтва з закликом допомогти палацу. Всі театрі і значні мистецькі сили відгукнулись і включилися в нашу роботу. Це допомагає нам в організації роботи на кожній з наших ділянок.

Палац наш будується, але ми вже почали роботу на окремих ділянках.

Перше, що ми зробили — це набір дітей до нашої музичної студії. Крім популяризуючих матеріалів, надісланих до шкіл і піонерських загонів, ми залучили понад 30 осіб з кращих музичних сил (проф. Розенштейн, Павловський, Тимошенко і т. д.) для добору дітей у музичну студію. Перевірили 7000 піонерів і жовтенят, а до музичної студії прийняли лише 300 — справді найкращих. Отже, ми маємо всі підстави сказати, що в нашій музичній студії справді навчаються талановиті ребята.

Друге, що ми організували, — це декада огляду театральних гуртків. Знову таки про все докладно важко розказати. Були видані спеціальні матеріали, спеціальні програми цього огляду. Пройшло через огляд 29 гуртків. Досить сказати, що в наслідок цього огляду в Харкові є зараз 45 гуртків. Огляд виявив, що по суті в гуртках самодіяльності, як такої, дуже мало, а просто є погане копіювання театру дорослих; у цьому, звичайно, вина не дітей, а тих, хто з ними працює. Отже, наше завдання — далі удосконалити роботу театральних гуртків шкіл і загонів. Ми зараз працюємо над питанням репертуару. Ми маємо вже ряд п'єс, написаних робітниками, які можна видати.

Треба зупинитися на питанні обслуговування дітей професійними театрами. Ми цю справу повністю взяли в свої руки. Що у нас було торік? Торік вели дітей до театру порядком культпоходу. Піонер не хоче йти дивитись оперу, бо він її вже бачив, але — культпохід і він мусить йти. Театр — хо-

че, дає виставу для дітей, не хоче — не дає. Ми взяли це в свої руки. У нас організована центральна театральна каса для обслуговування дітей. Ми щомісяця беремо репертуар кожного театру і видаємо спеціальні афіші. В касі є штат з 4 осіб, але утримується не на наші кошти — один театр дає ставку, другий півставки і так вони оплачуються. Ця театральна каса організовано обслужує дітей. Приходить вожатий піонерського загону, бере 4 квитки до цирку, 3 — до драми і т. ін. і діти йдуть туди, куди хочуть.

Крім того, ми працюємо над тим, щоб не лише діти індивідуально відвідували театр, а щоб це обслуговування проходило організовано й за змістом себе виправдувало. Кожний театр починає видавати лібрето до кожної дитячої вистави. Ми також практикуємо систему творчих зустрічей. Приміром, відбулася зустріч з керівником театру російської драми тов. Петровим, з творчим складом театру «Березіль». Тепер готуємо творчу зустріч з заслуженим артистом республіки тов. Бучмою. Інакше кажучи, праця з театром стала у нас, як система, і нема нічого дивного в тому, що театр приходить тепер до нас погоджувати лібрето, запитує, чи можна ставити таку от виставу для дітей чи ні, як зібрати думки дітей про ту чи ту п'єсу. Тобто театр знає палац, знає театральний сектор, з яким він безпосередньо працює. Вважаю, що інші міста повинні цей досвід використати.

Ми також взялися за образотворче мистецтво. Тут гарним стиму-

лом буде те, що наш відділ організував виставку дитячого малюнка. Як ми організували виставку? Знову такі надіслали матеріали, інструкції, положення про виставку, анкети дітям-художникам, заявки на включення дітей у цю виставку і т. ін. Ми вважали, що коли організуємо одразу міську виставку, то не досягнемо поставленої мети — поліпшити стан образотворчої роботи в школі і в піонерських загонах. Тому ми організували спершу виставки в кожній школі. Тепер з 100 шкіл виставки організували 70. За підрахунком журі шкіл, на виставках було 50 тисяч малюнків. Зараз ми беремося до організації міської виставки і кращі роботи шкільних виставок виносимо на міську.

Після міської виставки ми матимемо можливість кращих ребят прийняти до нашої художньої школи.

Провели ще місячні курси масовиків. У нас є піонервожаті, які гарно танцюють, співають. Ми їх виявили й організували місячні курси масовиків.

Тепер починаємо обслуговувати школи і піонерські загони художнім словом і готуємо прийом до нашої майстерні художнього слова.

Ми повинні також сміливіше застосувати в своїй роботі такі заходи, як складання норм на значок «мистецтво пролетарським дітям», конкурс юних талантів, і т. д.

Вважаю, що ці заходи допоможуть піднести на належну височінь роботу з дітьми по всіх палацах піонерів, по всіх клубах, у піонерських загонах і в школах.